

Dublin har åbnet et museum for litteratur, der er alt andet end støvet som byens gamle bibliotek, hvor det tilmed spøger. Og så kan man møde landets dramatiske historie på byens store kirkegård, Glasnevin.

Af Torben Weirup
tow@berlingske.dk

Irland! Den grønne ø med den blodige historie. Kendt blandt andet for sin whisky - og sine mange forfattere i verdensklasse:

Fra de gælske skjalde over 1600-1700-tallets store satiriker, Jonathan Swift, til blandt andre William B. Yeats, Oscar Wilde og George Bernard Shaw, Samuel Beckett og James Joyce.

Om dem - og andre og nyere forfattere - er der nu i Dublin for ganske nylig åbnet et litteraturmuseum med et interessant bud på, hvordan man overhovedet udstiller litteratur og visualiserer litteraturhistorie.

Bøger - det er noget, man læser. Man læser, og så danner man sine egne billeder. Hvad skal man med forfatterens breve og billeder, hvis man da ikke lige er forsker eller ganske passioneret interesseret i et forfatterskab. Her er et museum, der visuelt rækker ud til læsere og giver en ubetvingelig lyst til at gå i gang med en bog. Og den næste. Og den næste.

Ikke for kvinder

Det nye litteraturmuseum hedder MoLI - Museum of Literature Ireland - med en fiks henvisning til en af hovedpersonerne, Molly, i James Joyces roman »Ulysses«. Men før vi besøger det nye litteraturtempel kan vi da lægge vejen forbi den traditionelle måde at opbevare litteratur på.

Det har Dublin et fornemt eksempel på i det flere end 300 år gamle Marsh's Library ved siden af St. Patrick's Cathedral.

Det er Irlands ældste offentlige bibliotek. Man går ind ad en ualmindelig diskret dør, og så åbner de smukke sale med de højloftede reoler sig for øjnene. Det er afdelingen for de lidt ældre bøger, man finder her. Voltaire, der ellers levede i de første tre fjerdedele af 1700-tallet, er alt for moderne for os, forklarer bibliotekaren. Det samme gælder kvindelige forfattere.

Af bibliotekets omkring 25.000 bøger er der omkring én procent, der er skrevet af kvindelige forfattere. Det gælder ikke alene Marsh's bibliotek. Tallet er fremkommet ved en undersøgelse af litteraturen før det 18. århundrede på en række europæiske biblioteker.

Marsh-spøgelset på jagt

Nogle elsker bøgerne så højt, at de synes, de må have dem med hjem til sig selv. Men ellers

The Long Room hedder den store sal i biblioteket på Trinity College. Det rummer omkring 200.000 bind. Hele universitetsbibliotekets samling består af syv millioner bøger. Mængden skyldes blandt andet, at Trinity College i omkring 120 år har samlet alle de bøger, der udgives i Irland. Fotos: PR

står bindene på deres faste plads, som de har gjort igennem tiderne i denne Harry Potter-agtige kulisse af gammel viden.

Det er ikke et udlånsbibliotek, men en studiesamling, der tidligere kun var tilgængelig for akademikere og gentlemen.

De har så for eksempel kunne fordybe sig i historiebøger, som Jonathan Swift har ejet, og kunnet konstatere, at hver gang, der er en reference til Skotland eller skotter, skriver Swift uddybende bemærkninger i marginen som for eksempel »skotske køtere« eller »skotske kujoner«.

Bortset fra tirsdage og søndage, hvor man slet ikke kan komme ind, lukker det gamle bibliotek klokken fem.

Men hvis man af en eller anden grund alligevel befinder sig blandt de høje reoler om natten, kan man støde ind i et spøgelse. Det er ærkebiskop Narcissus Marsh, som var bibliotekets grundlægger.

Hans niece, Grace, der ellers var tiltænkt det privilegium at føre hus for sin onkel, stak af en septemberaften i det Herrens år 1695 for at blive gift med sin elskede på en geme kro uden for byen. Men i et af bibliotekets mange bind har hun efterladt et brev, hvor hun forklarer, hvorfor hun måtte følge sit hjerte. Det er det brev, Narcissus Marsh leder efter under sine natlige studier i sit gamle bibliotek.

Ved forudbestilling kan man tilmelde sig guidede omvisninger i Marsh's Library.

Men. Hvis man synes, Marsh's Library er imponerende og charmerende, bliver det endnu mere storslået og overvældende i biblioteket på Trinity College. Det er knap så gammelt som ærkebiskoppens - men bøgerne voksede voldsomt i antal og bygningen i højden, da Trinity College Library omkring 1801 - ligesom vores eget kongelige bibliotek - fik ret til at afkræve en kopi af alle bøger udgivet i Storbritannien og Irland.

Hovedattraktionen på biblioteket er The Long Room, og navnet passer fint til den 65 meter lange sal med de høje reoler og deres 200.000 bind. Det er også et sted i Dublin, hvor en del af Irlands historie fastholdes gennem buster og bøger af særlig identitetshistorisk betydning som for eksempel »The Book of Kells«, der er en illustreret udgave af Det Nye Testamente fra omkring år 800. Kommer man ikke forbi Trinity College, kan man få et indtryk af bogen på nettet.

Joyce og Dublin

James Augustine Aloysius Joyce (1882-1941) nærrede ikke varme følelse for Irland, som han fandt så provinsiel, at han levede i landflygtighed i det kontinentale Europa.

Men Dublin elsker i dag sit berømte bysbarn, og for eksempel finder

I haven bag museet gik James Joyce rundt i sin studietid. Ligesom adskillige andre betydningfulde forfattere.

Dublin ligger ved floden Liffey. Dublin - eller på irsk: Baile Átha Cliath - ærer sine forfattere ved at opkalde broer efter dem.

Akronymet MoLI refererer til Molly Bloom i James Joyces »Ulysses«, men det er ikke den eneste Molly i irsk kultur ...

FORTSAT FRA SIDE 27

man på husmure forskellige steder i byen plaketter med henvisninger til scener i »Ulysses«, der foregår lige i den gade. Joyce skrev om verden ved at skrive om Dublin.

Netop på det universitet i Dublin, som Joyce frekventerede, er der nu indrettet et museum for irsk litteratur.

Og ja, en del af museets udstillinger udgøres af originalmanuskripter, eksempler på oversættelser, det første eksemplar af det første oplag af »Ulysses« i en montre, kopi af Yeats' nobelprismedalje og så videre.

Men så er der også tidslinjer og modeller, der viser, hvordan Joyce også i udlændigheden brugte Dublin som kulisse for sine fortællinger. Der er et stort, halv-

mørkt rum, hvor lysende ord og sætninger flyder gennem lokalet som en bevidsthedsstrøm, fordi de er projiceret på væggene, så ja, vægge på litteraturmuseer kan tale, og der opstår en poetisk fornemmelse. Dertil kommer en særudstilling om forfatteren Kate O'Brian, der også fik betydning som lesbisk pioner i et land, hvor kirken ikke så med venlige øjne på homoseksualitet.

Bag museet er en indtagende have, og fra den er der adgang til en park, og begge indbyder til det, museet i så stor grad inspirerer til:

At sætte sig på en bænk og læse og lade handlingen og tankerne i bøgerne på forunderlig vis blive transformeret til billeder inde i hovedet.

En nation af historiefortællere

Joyce og en række af de andre store, irske forfattere er allerede nævnt.

Flere kunne føjes til: Patrick Kavanagh, Seamus Heaney, Brendan Behan, Donal Ryan, Anne Enright, Sarah Maria Griffin.

Hvor kommer dette opbud af litterært talent fra? Nogle af citaterne på litteraturmuseets vægge kan bidrage til en forståelse:

Også i Irland er der en meget lang fortællingstradition - helt tilbage til kelterne. Konflikterne med englænderne har skærpet den historiske og nationale bevidsthed i Irland.

Det samme har isolationen og fattigdommen for nu ikke at sige armoden som for eksempel under kartoffelpesten i midten af 1800-tallet, da fejlslagen høst kostede omkring en million af landets otte millioner indbyggere livet på grund af hungersnød, som efterfølgende accelererede udvandringen til USA. Som en guide så poetisk og lakonisk udtrykker

Marsh's Library er det første offentlige bibliotek i Dublin. Det åbnede for offentligheden i 1707. Men kun for akademikere og gentlemen. Bygningen er tegnet af William Robinson. Foto: PR

I et af rummene i Irlands nye litteraturmuseum kan man opleve en slags visuelt bad i ord, der projiceres på væggene. Her er en af de mere afdæmpede sekvenser. Museet har kostet 75 mio. kr.

TIVOLI

EN EVENTYRLIG BALLETFORSTILLING BASERET PÅ H.C. ANDERSENS

SNEDRONNINGEN

KOREOGRAFI YURI POSSOKHOV
SCENOGRAFI & KOSTUMER DRONNING MARGRETHE
MUSIK OH LAND

PREMIERE 1. DECEMBER I TIVOLIS KONCERTSAL

KØB BILLET PÅ TIVOLI.DK/SNEDRONNINGEN - BILLETEN GIVER ADGANG TIL JUL I TIVOLI